

EKONOMİ POLİTİK

Ekim Devrimi Yüz Yaşında

Erinç Yeldan, 4 Ocak 2017

Yirmi birinci yüzyılın ilk adımları ilerledikçe, bir öncekinden kalan önemli dönemelerin yıldönümleri birer birer dağarcığımızı düşüyor. Bunların en anlamlısı, kuşkusuz, o günlerin takvimiyle 25 Ekim, günümüz takvimiyle 7 Kasım'da zafere ulaşan 1917 Ekim Devriminin yüzüncü yılında olmamız. Ekim Devrimi, hatası ve sevaplarıyla, insanlık tarihinin binlerce yıldır sürdürdüğü barış ve kardeşlik içinde, savaşı ve sömürsüz bir dünya mücadelesinin somutlaşmış gerçek halidir. Ekim Devrimi sadece Rusya'da gerici çarlık rejiminin yıkılması ve yerine sosyalist bir düzenin inşasından ibaret kalmamış, bizlere sunduğu toplumcu dayanışma, kardeşlik, katılımcı demokrasi ve planlı ekonomi deneyimleri ile insanlığın yepyeni bir umut ışığı olmuştur.

Önce Ekim Devrimine giden yol taşlarını anımsayalım. Ondokuzuncu yüzyılın son çeyreği kapitalist metropoller arasında amansız bir sömürgeleştirme yarışına tanık olmaktadır. Kapitalist sermaye birikimi yeniden birikimini sürdürebilmek amacıyla gezegenimizin en uç noktalarını sömürgeleştirmek ve tahakküm altına alabilmek için emperyalist ulus devletler ve orduları aracılığıyla kıyasıya bir rekabete sürüklenmişti. Lenin, kapitalizmin bu "emperyalizm" aşamasını "*can çekişen, geberen kapitalizm*" olarak tanımlamakta ve emperyalist metropoller arasındaki sömürge paylaşımı savaşının bir devrimci savaşa dönüştürülmesi için fırsat yarattığını savunmaktaydı.

Lenin 10 Ekim tarihinde Rus Sosyal Demokratik İşçi Partisi'nin (RSDİP) Merkez Komitesine yaptığı sunumda şu sözleri duyuruyordu: "*Dünya sosyalist devriminin olgunlaşmış ve kaçınılmaz olduğunda hiç şüphe olmayabilir. Dünya proleter devriminin eşliğinde bulunuyoruz*" ...

1917 Kasım'ında Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği artık dünyanın ilk sosyalist ülkesiydi. Bu durum Sovyet halkları için onur ve gurur vericiyken, dünya halklarına, emeği ile geçinen milyonlarca emekçi insana moral ve güç; emperyalizme ise büyük bir darbe olmuştu. Sosyalizm hayal değil, gerçektir. Tüm dünyada sınıf mücadeleleri ve ulusal kurtuluş savaşları bu moral güç ile hız kazanacaktı.

Ekim Devrimini takip eden günlerde, henüz yaşama gözlerini açan proletarya iktidarının başarılarından söz eden Lenin, bir yandan da eksikliklere, hatalara (örneğin, kontrol edebildiklerinden daha fazla üretim aracının devletleştirilmesi; işçi sovyetleri devletinin bürokratlaşması tehlikesi gibi) dikkat çekmekteydi. Kaynakları yeterli verimlilikte kullanamadıklarını, henüz üstesinden gelmeyi başaramadıkları ekonomik ve kültürel gerilikten kurtulabilmek için çok uzun yıllara gereksinim olduğunu ısrarla gündeme getirmekteydi.

Şurası bir gerçek ki, işçi ve köylü sovyetleri iktidarı, içinde doğduğu nesnel koşulların bir ürünü olarak, üstesinden kolay kolay gelemeyeceği zayıflıklarla dünyaya gözlerini açmıştı. Emperyalist kuşatma ve Hitler faşizminin açık saldırılarıyla mücadele etmek zorunda kalan genç proleter devleti, bütün olumsuzluklara karşın Sovyet halklarına bugünkü koşullarda dahi

hayal edemeyeceğimiz boyutta eğitim, sağlık ve barınma olanaklarını seferber etti; İkinci Dünya Savaşı sonrasında Afrika'nın ve Asya'nın bağımsızlıklarına yeni kavuşan genç uluslarına deneyimleriyle yol gösterdi.

Ancak bütün bu başarılarla birlikte bir yandan da Parti içinde bürokratlaşma arttı, yozlaşma ortaya çıktı ve yıllar içinde komünist parti halktan koşturdu; sorunları tespit edecek, çözüm üretecek güçten yoksun atıl bir bürokratik aygıtla dönüştü. Sonuç olarak 1980'lerde çürüme daha da hızlandı, emperyalizmin doğrudan veya dolaylı müdahaleleri sonucunda bu çürüyen yapı yıkıldı.

Isaac Deutscher, "*Troçki Biyografisinde*" o günlere dair şu yorumu yapmaktaydı: "*Bununla birlikte eğer Lenin ile Troçki uluslararası durumu daha soğukkanlılıkla görmüş olsalardı ve verdikleri örneğin başka bir ülkede yıllar geçtiği halde yine de taklit edilemeyeceğini bilselerdi acaba aynı kararlılıkla ve azimle işe girişirler miydi, bilmiyoruz; bir fikir oyunundan ileri gidemeyen böyle bir soruya cevap verilemez. Gerçek şuydu ki Rus tarihinin bütün dinamikleri onları ve ülkelerini bu ihtilale doğru sürüklüyordu ve dünyayı sarsan böyle bir umuda ihtiyaçları vardı. Tarih işini yürütmek için bir hayalin itici güvene ihtiyaç duyduğu zaman istediği büyük hayali yaratır ve bu hayali en soğukkanlı kafalara bile sokar ve yerleştirir. Nitekim tarih, bir zaman da, aynı şekilde Fransız ihtilal liderlerinin kafalarına artık evrensel bir halk cumhuriyeti kurulacağı inancını esinlemişti*" (*)

Sosyalist sistemin yıkılmasının ardından neoliberal propaganda makinesi durmadan devrimlerin bittiğini, sınıfların ortadan kalktığını, dünyanın tek kutuplu, küresel bir dünya olduğunu işlemektedir. Oysa değişen bir şey yoktur. Ne emeğin sömürsü ortadan kalkmış; ne kapitalizm "insancıllaşmış"; ne sınıflar ortadan kalkmış; ne de devrimler çağı sona ermiştir. İnsanlığın barış, demokrasi ve savaşızsız ve sömürsüz bir dünya talebi kaldığı yerden devam etmektedir.

(*) Isaac Deutscher, *Troçki, Silahlı Sosyalist*, Ağaoğlu Yay. 1969, sf. 347-8.